
PIEŚNI OPOLSKIEJ ZIEMI

---

wykonawca
Grzegorz Płonka Trio

Grzegorz Płonka Trio

Grzegorz Płonka - śpiew, gitara, mandolina, kazoo

Jacek Dzwonowski - skrzypce

Tomasz Drozdek - instrumenty etniczne i perkusyjne

Korekta gwarowa

Krystian Czech

Grzegorz Płonka - muzyk, wokalista, publicysta, społecznik, popularyzator śląskiej kultury. Absolwent Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Jest liderem i wokalistą zespołów: „Ligocianie”, „FANGA” oraz „Grzegorz Płonka Trio”. Jest autorem kilku książek i wielu publikacji prasowych.

W swym muzycznym dorobku ma kilka płyt CD, popularyzujących śląską pieśń ludową: **„Ciecze woda”, „Pieśni śląskiego buntu”** oraz **„Życie pieśniczką pisaną”**, wydaną w 2017 r. przez Regionalny Instytut Kultury w Katowicach pod patronatem Samorządu Województwa Śląskiego, Narodowego Instytutu Dziedzictwa i Polskiego Radia Katowice.

Olgierd Łukaszewicz, Prezes Polskiego Związku Artystów Scen Polskich, recenzując płytę „Życie pieśniczką pisaną” napisał: *„Warto było trudu Grzegorza Płonki i Jego sprzymierzeńców, aby wpisać „Pieśniczki...” do galerii narodowych skarbów sztuki ludowej. Bez Jego pracy, wrażliwości i różnorodności podejścia interpretacyjnego, nie byłoby tego cudu przeniesienia w czasie. Dzieło Grzegorza Płonki powinno uzupełnić zbiory niejednej biblioteki i pokazywać drogę do kontaktu z przeszłością poprzez świadectwo artysty wykonawcy”*.

Od 2012 r. prowadzi w MDK „Ligota” w Katowicach Koło Miłośników Śląskiej Pieśni. Koło jest laureatem nagrody i wyróżnień w Regionalnym Konkursie „Śląskie śpiewanie” im. prof. A. Dygacza oraz zdobywcą wyróżnienia w Europejskim Konkursie „Rozśpiewany Śląsk”. Był koordynatorem powstania płyty Koła pt: „Fto śpiwo, troski rozwiywo”.

Grzegorz Płonka wspiera zespół folklorystyczny „Mali Ligocianie”. Był koordynatorem przy nagrywaniu płyty „Małych Ligocian” pt: „Dło Wos śpiwymy”.

Kilkukrotnie uczestniczył w Europejskich Dniach Dziedzictwa. W 2015 r. otrzymał od Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Warszawie wyróżnienie w uznaniu za zaangażowanie w organizację 23 edycji Europejskich Dni Dziedzictwa w Polsce pt: „Utracone dziedzictwo”.

W 2016 r. wystąpił w filmie dokumentalnym „Zbuntowany Śląsk. Gawęda o walkach społecznych na Górnym Śląsku”.

W 2017 r. zainicjował powstanie strony „Fto śpiywo, troski rozwiywo. INTERAKTYWNA MAPA ŚLĄSKIEJ PIEŚNI” na internetowej witrynie Dziennika Zachodniego, a od października tego roku prowadzi w Polskim Radiu Katowice (częstotliwość aglomeracyjna 101,2 FM) audycję „Fto śpiywo, furgo w niybo. Grzegorza Płonki śląskie śpiewanie”.

W listopadzie 2017 r. Grzegorz Płonka uhonorowany został zaszczytnym tytułem „HANYS 2017” za wkład w archiwizowanie historii ziemi śląskiej i jej rdzennej muzyki. Więcej informacji o Grzegorzu Płonce można znaleźć na stronie www.grzegorzplonka.pl

Pan Grzegorz Płonka dał się poznać, jako znawca śląskiej kultury, zarówno w dziedzinie muzyki, jak i historii Śląska. Jego opracowania ludowych pieśni zachowują klimat i ich podstawowe cechy, czyli - linię melodyczną i gwarowe teksty. Współczesne aranżacje sprawiają, że wykonywane przez niego utwory przyjmowane są i akceptowane przez słuchaczy starszego i młodszego pokolenia.

Janina Dygacz

Mamulko, tatulku, piynkne córy mołcie

Mamulko, tatulku, piynkne córy mołcie
Jak jy wychowółcie, jedna mi z nich dołcie.

Nie bandzie nic robić, yno piynknie chodzić,
Wosy sie cesać, dziejci kolybała

Hulu hulu hulu, kolybka¹ z marmuru,
Pieluski rómbkowe, dziejcia kochankowe

Lili li dziecino
Śpij słodko ptasyno
Przaje² ci mamulka, mołs dobro tatulka

Jan Tacina: Pieśni ludowe Śląska Opolskiego, 1963

Nynej ty, nynej³

Nynej ty, nynej,
bo cie kolybia,
a jak mi ty uśnies,
to cie łodyńda.

Adolf Dygacz, Józef Ligęza: Pieśni ludowe Śląska Opolskiego, 1954

---

1 kołyska

2 kocha

3 śpij

Te łopolsky dziółchy

Te łopolsky dziółchy,
wielky paradnice,
kołżały sie posyć
cerwóne spódnice,
tra la la tra la la,
cerwóne spódnice.

Cerwóne spódnice,
biołe zapaśnice⁴,
zajndó na muzyka,
stojó jak maśnice⁵,
tra la la tra la la,
stojó jak maśnice.

Stojó jak maśnice,
gryfnie⁶ wyglóndajó,
ale w tańcu chopcó
po bótach deptajó,
tra la la tra la la,
po bótach deptajó.

Adolf Dygacz: Śpiewnik Opolski, 1956

4. Siadej Maryś na wóz

Siadej Maryś na wóz,
warkocyki sie załóź
joł po ciebie przijechoł,
cy ci nie po woli
cy cie gowa boli,
cy ci łojca matki zołł.

---

4 zapaski, fartuchy

5 naczynie do wyrobu masła

6 ładnie

Nie zołł mi łojca,
ani pani matki,
ani całej rodziny,
yno mi zołł wióńka,
ślubnego pierściónka,
ach, Pón Bócku, jedyny.

Echa śląskie. Pieśni ludu polskiego na Śląsku Opolskim Część 1, 1935
Jan Tacina: Pieśni ludowe Śląska Opolskiego, 1963

Chto moł śwarnoł zónka

Chto moł śwarnoł⁷ zónka,
tyn moł radość,
nie łodyńdzie łod niyj,
ani na krok,
doł jyi gamby we dnie,
bali⁸ bez połojdnie,
a jak przidzie wieczór,
tez jyj nie łodbiegnie.

Jak przidzie pół nocy,
to go budzi:
stołwej mój chopecku,
tak mu gołdoł:
zebyś nie zapómnioł,
juz cas do roboty,
piynknie mu przemawioł
i dodał ochoty.

Julius Roger: „Pieśni ludu polskiego w Górnym Śląsku”, 1863

---

7 piękna

8 także, albo

Choćbyś mie ty panie zabiół

Choćbyś mie ty panie zabiół,
abo mie w zielazła wstawiół,
niech mie sarpie, niech mie boli
nie bandzie po twojej woli (bis)

Nie dó cery ci do dworu,
ani żóny do kómory,
bo byś ty ich nie łożłociół,
yno zarółz zesrómociół (bis)

Narwia liściół jadowego,
dó sie kozdej napić z tego,
żóna pije, córa pije,
ani jedno juz nie zyje (bis)

A w stodołach dobry panie,
skłódać łogiyń na śniołdaniy,
bandzie ty miół miłośnika,
jak joł pójda na zbójnika (bis)

Adolf Dygacz: Śpiewnik opolski, 1956

Znijcie, znorłki, znijcie

Znijcie znorłki znijcie, ale sie nie bijcie,
jak sie pobijecie kónca nie dozniecie.

Chto nie doznie kónca, nie pójdzie do tańca,
nie przidzie do ławy, nie dostanie kawy.

Zniwiółrecki, znijcie, siedzi Jasiek w zycie,
Chtorół wprzód dozniecie Jaśka dostaniecie.

Juzechmy doznóny, wiónecka dowiyły,
wióнецzek ze złota, łotwierejcie wrota.

Zyta, łowska, prosa, dużo ścióna kosa,
psynnicy, jyncmiynia, to do zadziwiynia.

Lyn piynkny, az dziwo, badzie na przyndziwo,
bogactwo niemałe, nase zniwo całe.

Adolf Dygacz, Józef Ligęza: Pieśni ludowe Śląska Opolskiego, 1954

Kiej na mojej joł matacce

Kiej na mojej joł matacce⁹
sie na Łodra wypłyna,
bandzie tez to za mnó tynsknić
moja śwarnoł nojmilejsół dziewczyna.

Kaśka bandzie wołki pasła
w jaworowy tym lejsie,
a mie Łodra roztomiyłół
w daleki świat na matacce poniejsie.

Jak już banda na Łopolu
zacekó przy zómecku,
az mi pošles dobre słówko
na zielónym jaworowym listecku.

Płynie listek łod Kasiyńki,
co go w lejsie urwała,
kiedy łó swym matackołrzu¹⁰
sobie miyło w swoiym sercu wspomniła.

Adolf Dygacz: Śpiewnik opolski, 1956

---

⁹ tratwa

¹⁰ flisak

Bijóm sie powstańcy do łopolskiej góry

Bijóm sie powstańcy do łopolskiej góry,
A kule w nich siekóm, jak desc z groźnej chmury.

Przilejciała z pola maluško kulecka,
Zabiyla, zabiyla mego kochanecka.

Ty łopolskoł góro, wcaleś nie wysoka,
A krew z ciebie spływoł, jak woda z potoka.

Adolf Dygacz: Pieśni powstańcze, 1997

Franacyjo, Francyjo, ty niescynsny landzie

Franacyjo, Francyjo, ty niescynsny
landzie,
niejednoł matuchna synecka pozbandzie,
w cudzej krainie niejedyn zginie,
scejsliwy z tysiönca, co nazołd przijdzie.

Bez góry, bez lasy tak masirowali,
niejedni kamraci na dródze łostali,
położoł gowa: dalyj nie moga,
ach, pómoc Pón Bócku w tak ciynżkoł dróga.

Armaty francusky juz nó m sie kłaniajóm,
granaty łogniste przed nami pynkajóm,
i juz dragóni rance nó m doławają,
kiedy nó m sablóma za kark siyngajóm.

Macmahón, Macmahón tak sobie powiedzioł,
ze bandzie w Berlinie z przepychy wiecezoł,
łón moł w Paryzie z Prusy przimierze,
cóz tez to podzyjóm byidni żołnierze.

*Piotr Poniewiera (Piotr Pampuch): „Nico o pieśni wojackiej na
Górnym Śląsku”, „Głosy znad Odry”, 1919*

Mioł jedyn łojciec trzi cery

Mioł jedyn łojciec trzi cery,
nie wiedzioł, co mo doć chcorej.

Jak ta nołstarsoł wydołwoł,
trzista talarów wiöna doł.

Jak ta postrzednioł wydowoł,
dwasta talarów wiöna doł.

Jak sie nołmłodsoł wydała,
zielóny wiyniec dostoła.

Kiedy sie łojciec zestarzoł,
z kijy na zebry chodzowoł.

Do tej nołstarsej pobiezoł,
co trzista wiöna darowoł.

Ło moja córuś, dzieciy me,
nie umia robić chowej mie.

Łóna do jaty skocyła,
powróz konopny rzuciyla.

To mołcie łojciec, to wejźcie,
zarółzki mi sie powiejście.

Idzie nieborołk i płace,
do tej postrzedniej kołace.

Ło moja córuś dziejciy me,
nie umia robić chowej mie.

Łóna do kuchni bieżała,
i wielki nóz mu podała.

Mołcie nóz łostry, to wejźcie,
zarółzki mi sie przebiecie.

Idzie nieborok i płace,
do tej nojmłodsej kołace.

Ło moja córuś dziejciy me,
nie umia robić chowej mie.

Łóna do łojca skoczyła,
na syja mu sie rzuciła.

A potyn prandko pobiegła,
i chleba z masły przyniosła.
Mołcie tatulku, a jydźcie,
a moji dziejci kolybcie.

*Jan Bystroń: Pieśni ludowe z polskiego Śląska z rękopisów
zebranych przez ks. Emila Szramka oraz dawniejszych A. Cinciały
i J. Rogera, 1934*

Siedź sobie na przpiecku

Siedź sobie na przpiecku
i łoboje grzejóm sie,
a dziadulo do babuli, a babula: he he he

Choć łoboje zamby zjedli
majóm jescy szczynki dwie,
a dziadulo do babuli, a babula: he he he

A dziadulo lulka połli,
a babula piyrze drze,
a dziadulo do babuli, a babula: he he he

W starym piecu dioboł połli,
w nowym gołrku woda wre,
a dziadulo do babuli, a babula: he he he

Adolf Dygacz: „Pieśni ludowe miasta Katowic”, 1987

Ach, mój smutku ma żałości

Ach, mój smutku ma żałości,
nie moga mieć wiadomości,
dzie mój piyrsy nocleg bandzie,
kiedy dusa z ciała wyjńdzie.

A w ziymicce, nie dzie indziyj,
piyrsy nocleg sobie snojda,
skoro z rana przed kościoły,
pozegnoł sie dusa z ciała.

Dusa z ciała wylejciała,
nie wiejdziała, dzie sionć miała,
siadła na zielónej łónce,
płace załamuje rance.

Moji ciało tak działało,
ze ło dusa nic nie dbało,
tera musa rzywnie płakać,
nie wia dzie mó sie podziółć.

Wysłaś biydnoł dusa z ciała,
boś sie dość naturbowwała,
łopuć nyndze świata tego,
wnijdz do raju niebieskygo.

*Jerzy Woronczak: Ze studiów nad rękopisem nr 2
Biblioteki Kapitulnej we Wrocławiu. „Sobótka”, 1948.*

Dziywecko ze Ślónska

Dziywecko ze Ślónska,
na trzewicku wstónżka,
na szyji korale,
na szyji korale,
za śtyry talary.

Fortusek jedwołbny
w kwiołtki wysywany,
na gowie chustecka,
na gowie chustecka,
za dobre słówecka.

Prześwarnoł dziywecka,
wesołe ocycka,
za ślubny wióneczek,
za ślubny wiónecek,
złoty pierściónecek.

Adolf Dygacz: Śpiewnik opolski, 1956

